

Uit de broeihopen kruipt een nieuwe toekomst

Ingo Janssen



Zoals bekend leggen ringslangen graag hun eieren in broeihopen, die vaak speciaal voor dit doel zijn aangelegd. Op meerdere plaatsen worden deze broeihopen jaarlijks onderzocht op de aanwezigheid van eiresten. Gewapend met riek en schop graven vrijwilligers de broeihoop af op zoek naar eidoppen. Op de resten van de afgegraven broeihoop wordt vaak een nieuwe broeihoop aangelegd. De eidoppen zijn meestal duidelijk herkenbaar, ze zijn vuilwit/bruin, 1 cm lang en liggen in groepjes bijeen. Naast afzonderlijke legsels (10-30 eieren) worden ook congregaties van legsels gevonden, in dat geval gaat het om honderden eieren. Naast eidoppen worden bij zo'n onderzoek ook padden, kikkers, salamanders, ringslangen, muizen etc. gevonden. Er bestaan uiteraard verschillende typen broeihopen, van de speciale ringslang-broeihoop tot de eenvoudige riethoop. Het is interessant na te gaan in hoeverre het type broeihoop invloed heeft op het percentage uitgekomen slangetjes. We hebben gegevens uit Loenderveen en omgeving Amsterdam. De resultaten van deze onderzoekjes staan vermeld in de tabel.

De broeihoop bij Boerderij Zeehoeve (PEN-Eiland) wordt omgezet, 1025 eidoppen werden aangetroffen, Foto Pieter de Wijer, Oktober 2000

gebied	aantal eidoppen	aantal uitgekomen	percentage	soort hoop
Loenderveen	241	241	100	Zeer groot (>200 m ²), gemaakt van maaisel/afval
PEN-eiland	527	453	86	Speciale ringslang-broeihoop
PEN-eiland	1025	697	68	2-3 jaar oude riethopen
Amsterdamse Bos	239	227	95	Speciale ringslang-broeihoop
Amstelveense Poel	417	374	90	Speciale ringslang-broeihoop
Diemen Spoordriehoek	200	100	50	Kleine hoop in compostbak
Diemerzeedijk	507	296	58	Speciale ringslang-broeihoop met weinig broei
IJdoorn	26	0	0	Speciale ringslang-broeihoop
Geteld in 2000:	3182	2388	75	

Uit de tabel blijkt dat dit jaar in de omgeving van Amsterdam duizenden jonge slangetjes uit hun ei zijn gekropen. Daarbij moet je ook nog de slangetjes optellen die elders zijn geboren. Ook bij Loenderveen kan er gesproken worden van een flinke aanwas, want hoewel hier duidelijk minder eidoppen zijn gevonden was de

broeihoop hier zo immens dat slechts een fractie ervan is onderzocht. Er zullen dus ook hier veel meer jonge slangetjes bij zijn gekomen. De broeihoop bij IJdoorn is vertrappt door koeien, iets wat in de toekomst voorkomen kan worden door de hoop op een andere plek te bouwen. De speciale broeihopen op de

Diemerzeedijk waren overvol met als gevolg dat de buitenste eieren veelal niet uitkwamen. Wellicht dat de komende jaren duidelijk kan worden welk type broeihoop het succesvolst is. Dit is voor alle ringslangpopulaties van belang want hoe hoger het percentage uitgekomen eieren hoe groter de aanwas. En juist die aanwas is voor alle ringslangpopulaties van belang. Het succes rond de Amstelveense Poel illustreert het belang van broeihopen voor de ringslang (lees ook elders in deze Nieuwsbrief).

Lezers die zelf een broeihoop willen aanleggen verwijs ik naar het artikel van Martin Melchers, Hein Koningen en Remco Daalder in Natura 1999(2). De hierin beschreven broeihoop (eenderde blad, eenderde paardenmest met stro en eenderde haksel en takken) is rond Amsterdam inmiddels

wijd verbreid en zoals uit bovenstaande blijkt niet zonder succes.

Diegenen onder jullie die komend jaar ook een broeihoop willen onderzoeken doen dit het beste in oktober, alle eieren zijn dan uitgekomen en eventueel, in de hoop aanwezige slangen zijn nog niet in winterslaap. Je krijgt op deze manier inzicht in het voortplantingssucces van de ringslang. Bovendien levert het aanvullende informatie op over de herpetofauna in het betreffende gebied; zo vond ik dit najaar in Loenderveen twee kleine watersalamanders in een broeihoop, een soort die ik daarvoor nog niet in het gebied had waargenomen!. Tenslotte is het onderzoeken van een broeihoop een gezellige afsluiter van het veldseizoen waarbij menige weddenschap kan worden afgesloten!

*Ringslangeieren in
ontwikkeling,
broeihoop
Diemerzeedijk.
Foto Pieter de
Wijer, juli 2000.*

